

Goran Čvorović
ZAPISI IZ PARIZA

3

Urednik
Zoran Kulundžija

Ilustracije
Miloš Šobajić

Goran Čvorović

ZAPISI IZ PARIZA

3

PROMETEJ
Novi Sad

Mili i Nikoli

DAN KAD ŽIVOT IMA SMISLA

ŽANIN nije čekala da se oglasi budilnik koji ionako navija samo iz navike. Probudila se rano, po običaju. Restlovi noći još su se osipali po ljubičastim obrubima neba.

Energično je napustila postelju, hitrošću onoga ko kasni na važan sastanak. Uskočila je u papuče i uputila se ka toaletu. Pred ogledalom je provela dugih petnaestak minuta, doterujući s pažnjom šminku, o čemu njena generacija naročito vodi računa.

Iz stana je, žurnim koracima, izašla tačno na vreme. Hodala je odlučno, s precizno utvrđenim ciljem. Znala je šta želi. Nije bilo iznenađenja na njenom rutinskom putu.

Na trafici je kupila novine; svratila je u pekaru; iz samoposluge je ponela najosnovnije potrepštine. Potom je, istom trasom, krenula nazad. Zadihana se popela u svoj stan na

trećem spratu. Otključala je vrata, unela provijan i pogledala na sat. Bilo je devet.

Dnevno uzbuđenje je doživelo vrhunac. Vremenski kovitlac se najednom stišao, adrenalina se vratio u primarne kanale, slegla se svemirska prašina. Usledio je egzistencijalni vakuum, veliko ništa kružilo je oko lusteru, a sve je utonulo u svečani mir koji su, tokom čitavog dana, oko heklera, do kasno naveče, prekidali samo zujanje frižidera i monotoni zvuci dobro poznatih džinglova televizijskih serija i reklama. Telefon nije zazvonio.

Pet miliona Francuza živi usamljeno, bez ikog svog. Nemaju porodični, društveni ili profesionalni kontakt. Ne sreću prijatelje i komšije. Više od nedelju dana ne razmene nijednu živu reč s drugim ljudskim bićem, osim, možda, sa kasirkom koja, vremenom, sve više poprima status psihoterapeuta.

Ni mladi nisu pošteđeni, ali izolovanost pogađa čak četvrtinu populacije starije od 75 godina. Dešava se da izdahnu, umorni od godina, života i čekanja, a da njihovo izmučeno telo, u podmaklom stadijumu raspadanja,

posle nekoliko nedelja ili meseci, nepogrešivo vođene zlim mirisom, pronađu socijalne službe, koje su najzad alamirali konačno zabrinuti susedi i rođaci.

Osamdesetogodišnjakinja iz Anesija baš je imala sreće. Tri dana je, bez hrane i pića, zapomagala, s nogom zaglavljenom ispod radijatora, dok njen već utihnuli i promukao glas, pušten poslednjim atomima snage, ipak nije dozvao pomoć. Tih dana joj je najteže, kaže, pala žeđ.

Petnaest hiljada ih je umrlo na poslednjoj velikoj vrućini.

Prosek starosti i nada u dugovečnost u Francuskoj su se otegli na 85 godina. Tek rođene francuske damice s pravom će ciljati stotu. Što više godina, veće šanse za usamljenost. Dug život ne donosi uvek sreću.

Da se ubije samoća, Francuzi su izmislili Praznik komšija. Svakog poslednjeg petka u maju, na ulice iznose hoklice i naslonjače, spuštaju jastučice na ivičnjake, preko stolova pod vedrim nebom prostiru papirne šustikle i na njih spuštaju plastične karafindle, raspa-

ljuju roštilje u haustorima, nasred bulevara razmazuju paštete po hlebovima, snose u dvorišta pite i kremove, odvrću muziku i prazne buteljke. Ne zaborave da se sete da pozovu i usamljene susede, zbog kojih se sve ovo i događa.

Praznik komšija, koji slave milioni Francuza, izmislio je dvehiljadite Atanas Perifan, pomoćnik predsednika opštine pariskog 17. arondismana, toplokrvni pravoslavac, čiji su se bliži preci iz Makedonije iselili u Rumuniju u kojoj je njegov otac, Janko pa otud Janku, od tadašnjeg režima 1948. bio osuđen na streljanje, a onda bekstvom, peške, preko Jugoslavije i Austrije našao spas u Francuskoj.

Jankov sin Atanas se kasnije tu setio komšija, da bar jednog dana život ima malo smisla.

MIRIS LOPTICE

OTČEPILI su prvu bocu. Prostorijom se otegao miris pečenog lešnika. Aroma dolazi od drveta bačve za uzgajanje vina. Ali, bure je od hrasta. Drvo se u procesu prerade greje na više različitih temperatura, tokom tačno odmerenih intervala, pa toplotom budi skrivene mirise. Tako hrast može da zamiriše na lešnik, ali, bogme, i na vanilu. Te karakteristike ima bordo, ali ovakav se uskus, katkad, sakrije i direktno u samom grožđu, u šardoneu.

Druga flaša odiše višnjom. Nalazi se u gameu, u vinima kao što su makon i pino noir. Aromi kumuje sorta loze, a ne drvo. Tako se javlja i ukus meda. Svaki grozd, zavisno od načina uzgoja i podloge, ima svoj tajni poj.

Širi se miris, treba ga prepoznati. Nije sir. Pečurke su. Zadah šampinjona razmiče noz-

drve. Napada crna vina. Uglavnom, ona iz Burgonje. Intenzitet uvek dolazi od mešavine grožđa i bureta. Zavisi koliko odstoji.

Čulo mirisa zagolicao biber. Ume da ga poprimi kaberne sovinjon, u veoma naglašenim i aromatizovanim vinima iz Bodroa i doline Loare. Nije to grožđe ukršteno s biberom. Tajni su putevi enološki.

Mreška se iza pampura vonj ribizle. Šepuri se u merlou, bordou i vinima iz Langdoka i Alzasa. Nema tačne veze između arome i sorte. Sve zavisi od umetnosti komponovanja.

Treba probuditi sećanja. Javlja se asocijacija na kožu. Sve je komplikovanije. Ovaj neobičan miris nastaje u jednom od aspekata oksidacije vina. Obično predstavlja nedostatak, ali može biti i delikates, ako se dužina falinke tačno odmeri. Tad nezvane bakterije daju poželjan životinjski duh biljnom svetu. I mana je, nekad, vrlina. Može, tako, da se oseti i dah konjušnice ili duvana, samo kod crnog vina. Ukusno je, do određene mere. Posle toga, neprijatno. Sve je pitanje ravnoteže i elegancije.

To u menzi „sedme sile“ na Rolan Garosu ignorante uče ukusima. I to je deo teniske predstave, na francuski način.

PLOVIDBA DRUMOM

LEVOM rukom, naslonjenom na ivicu masivnih vrata spuštenih prozora, sa koje su rubovi bele košulje otkopčanih manžetni lepršali na toplim repovima zalutalog mistrala, Mark je ovlaš pridržavao pozamašni krug volana od bakelita i lagano krstario svojom moćnom mašinom pariskom avenijom Men.

Na plišanom sedištu pored njega, Andrea je, oponašajući stilom Odri Hepbern u „Doručku kod Tifanija“, izula žute mokasine i bradu podbočila osunčanim kolenima, dok su široki obo-di šešira tajanstvenom senkom prekrivali bar polovinu njenog lica. Iz radio-aparata topilo se „Indijansko leto“ Žoa Dasena.

Dvoje mladih Austrijanaca, rođeni mnogo godina posle njihovog ljubimca na četiri točka, našli su se među nekoliko stotina zaljubljenika i zanesenjaka u neka davno prošla,

setna vremena, koji su zakazali pariski randevu na proslavi šezdesetog rođendana „Sitroenove“ legendarne „ajkule“.

Ponosni na svoj nesvakidašnji objekat, izolovani u vremenskoj mašini, registarskih tablica iz cele Evrope, dičili su se vintidž avanturisti pred očima razneženih prolaznika uvučenih u zamku modernog doba. Bezimena pioni s trotoara, izmučeni brzinom sadašnje epohe, na trenutak su zastali i bacili pogled, pun nade, u prošlost.

Kada su konceptori i konstruktori „Sitreena“ na pariskom keju Žavel, 1955. godine, osmislili novu limuzinu, hteli su da ponude ugođaj za pamćenje. Smelih linija, izduženog, prefinjenog anfasa, revolucionarna u mnogim aspektima, sa servo volanom, hidropneumatskim vešanjem i farovima koji pri skretanju prate točkove, „ajkula“ je raskrstila sa dotadašnjim kanonima automobilske industrije. Bilo je to vreme kada su o kvalitetu izgledu odlučivali inženjeri i dizajneri, a ne računovođe.

„De-es“ – što, igrom reči u francuskom jeziku, znači i „boginja“ – začas je, po silasku

s industrijskih traka, dobio svoje sledbenike, među kojima je bilo mnogo slavni, kao što je general De Gol. Kažu da ga je upravo njegova „ajkula“ spasla smrti u atentatu u Klamaru 1962. godine, kada je prisebni vozač uspeo da utekne automobilom s probušenim gumama, punom brzinom, po lošem i klizavom putu.

Oci mitskog vozila bili su vajar Flaminio Bertoni, hidraulički inovator Pol Mažes i aero-nautički dizajner Andre Lefevr. Valjda je zato ovaj automobil i ličio na drumsku raketu. Kolekcionari uveravaju da se ne kotrlja po putu, već da leti. Kažu da to nije auto, nego segment umetnosti egzistiranja. Ko kroči u „ajkulu“, vele, ulazi u skulpturu, a ona mu omogućuje život u umetničkom delu. Stvara se osećaj beskrajne mekoće i ljuljuškanja na oblaku, zbog čega putnici, čak, ponekad, dobiju simptome morske bolesti.

Bilo je to vreme u kom nije bilo ništa neuobičajeno ne zaključavati vrata, a pre polaska strpljivo čekati dok se automobil lagano ne uzdigne iznad asfalta, da bi se steklo puno za-

dovoljstvo vožnje. Tada se verovalo ljudima,
a žurilo polako, natenane.